

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr
V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravnštvo in ekspedicijska, Stolni trg št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznaniila (inserati) se sprejemajo in velja trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenemaj nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 293.

V Ljubljani, v sredo 23. decembra 1891.

Letnik XIX.

Vlada in koroški Slovenci.

„Naše dni terjajo narodi krepko in odločno, da se njihovi jeziki vpeljejo v šole, nižje in višje, v zbornice, urade itd. To, kar terjajo slovanski narodi avstrijske države, bode se gotovo prej ali slej izvršilo, kajti to terja odločno duh sedanjega časa, ki se ne noben način ne dá zadušiti!“

Tako je govoril knez Alojzij Liechtenstein dne 21. januarja leta 1887. Te besede odličnega moža so in ostanejo istinite, žal, da se uresničujejo s tolikimi ovirami in tako počasi. Kdo se ne spominja znanega govora naučnega ministra dne 13. novembra, s katerim je razburil javno mnenje po vsem Nemškem? Koroški narodnjaki so kar obupavali, ko so čitali besede, kakoršne se slišijo navadno v koroškem deželnem zboru. Gg. poslanca Klun in Suklje sta temeljito in stvarno opisala koroške šolske razmere ter odločno zagovarjala pravično stvar. Najbolje pa je ocenil govor gosp. naučnega ministra celovški list „Freie Stimmen“, v katerem je znani Dobernik izražal nepopisno veselje in navduševal nemške župane, da pošiljajo g. ministru zahvalnice kot odgovor na govore kranjskih poslancev, „welchen Dr. v. Gautsch so gründlich heimgeleuchtet hat“.

In vendar je gosp. poslanec Klun na podlagi uradnih aktov dokazal, da se na Koroškem ovira prosti razvoj slovenskega šolstva. Sedanje šole na Koroškem so tako vravnane, da se otroci ponemčujejo, ker seveda se ne strinja s členom 19 osnovnih zakonov, ki slove: „V deželah, kjer je več narodov, naj se javne šole tako vravnajo, da dobí vsak narod potrebne pripomočke, da se izomika v svojem jeziku, ne da bi se moral učiti drugega deželnega jezika.“

Poleg tega pa se otroci tudi drugega ne naučé, kakor da žlobudrajo nekaj nemških besed, katere pa pozneje večinoma pozabijo.

V dotičnem govoru pa je g. naučni minister tudi naravnost pokazal svojo nevoljo, da „Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“ nabira prošnje za slovenske šole, ter je tudi namignil ministerskemu predsedniku kot notranjemu ministru, naj društvo razpusti. Nemški levčarji so glasno pritrdjevali tem besedam. Radi verjamemo, da bi nemška gospoda rada zatrla to društvo, toda upamo, da g. ministerski predsednik ne bode ustregel tej želji, dokler bode društvo delovalo v smislu svojih društvenih pravil, kakor je doslej.

Mnogo se govori o koroškem deželnem miru, katerega bajó kalé slovenski agitatorji. A naše prepričanje je, da prej ne bode miru, dokler ne bodo Slovenci v šoli in uradu jednakopravni.

Uresničiti se morajo besede Nemca V. Rizzi-ja, ki je že leta 1849 pisal v „Deutsche Monatschrift aus Kärnten“ naslednje: „Ako ne morete biti pravični, bodite vsaj pametni. Dovolite in dajte prostovoljno, kar morate dovoliti in dati. Premislite tudi, da more Avstrija le obstati, če je pravična vsem svojim narodom.“

Jako nas je torej razveselila in ob enem iznenadila vest, da je naučni minister ugodno rešil priziva koroških slovenskih občin St. Jakob v Rožni dolini in Tolsti Vrh, kateri sta zahtevali slovenski učni jezik v svojih ljudskih šolah.

Torej vendar niso bili brezuspešni koraki slovenskih poslancev in pa deputacije koroških domoljubov. Načelno vprašanje je torej ugodno rešeno, da je namreč zahteva slovenskih občin pravična in zakonita.

Prav od srca čestitamo koroškim narodnjakom na tem prvem vspehu dolgoletnega truda, ob enem pa izražamo željo in upanje, da se bodo po vrsti oglašale za slovenske šole vse zavedne občine in da bode vlada ustregla njihovim željam. △

Poštné zadeve na Primorskem.

Govor državnega poslanca dr. Gregorčiča v državnem zboru dne 4. decembra 1891.

(Dalje.)

Nadalje moram opomniti, da mej Sv. Lucijo in Cirknem v Idrijski dolini, katera proga je 29 kilometrov dolga, ni nobene postaje, dočim se je napravila postaja Podmelec mej Tolminom in Grahovim, katera proga pa je le 24 kilometrov dolga. Postaja bi pa bila tudi potrebna mej Sv. Lucijo in Cirknim. Dolina sicer nema gostega prebivalstva, pa na St. Viški gori in na njenih obronkih proti Idrijski dolini je jako mnogoštevilno delavno in inteligentno prebivalstvo, kakor na Tolminskem sploh. Po davkih, katere plačuje in po duševnih svojstvih, ki je dičijo, pa zasluži, da pride bližje v dotiko s pošto, posredovalko kulture in državnega napredka.

Visoka vlada se bode morala baviti s to stvarjo, kajti tamošnje občine vložile so prošnjo v tem oziru. Kje naj se napravi postaja ob državni cesti v Idrijsko dolino, tega ne bodem predpisaval vladi. Po mojem mnenju bil bi za to jako primeren kraj Slap, ki je središče trgovini jako razvite industrije pletenin in tkanin. Ta kraj je prav blizu poštné ceste. Na St. Viški gori naj bi se tudi napravila pošta in s Slapa tja naj bi hodil poštni sel. To zadevo priporočam visoki vladi, da se blagohotno nanjo ozira.

Sedaj prehajam na Kras. Visoko častitim gospodom bode pač znano, da burja in zameti poštni in brzojavni promet čez Kras jako ovirajo in ga včasih za več dni ustavijo. Ob takem času se je pred nekaterimi leti bila ohranila brzojavna zveza mej Dunajem in Trstom le čez Predil in Gorico, poštna zveza pa le čez Postojino, Vipavo in Gorico. K sreči je še ta zveza ostala, kajti pogostom se pripeti, da tudi to poštno zvezo po Vipavski dolini ovira huda burja, ki včasih na nekaterih mestih v tej dolini

LISTEK.

Zornice.

(Adventna črtica.)

Na kmetih imajo po Slovenskem zorne maše svojo ganljivo poezijo. Ta pobožnost ima nekaj sličnega s polnočnico na sveti večer. Ta tema po cerkvi in tleče svečice na klopih delajo čudovit obraz. Ta osvetljeni prostorček zadošča jednemu človeku, molitveni knjižici in tej duši, koja v tem trenutji nima ničesa opraviti s svetom. Še dobro se spominjam kot dijak na te zornice. V župni cerkvi sv. Antona bilo je skoro vse temno in za velikimi, visokimi okni odsevali so kakor beli zastóri sneženi zameti, a v prostranskih kapelah bilo je temno. Samo sredi cerkve migljalo je po klopih nekoliko lučic, in kdor je nanje zrl s kora, zgubljale so se njegovim očem te lučice kakor v globoki jami. Spomnil sem se tedaj na rimske katakombe, katere so bile dvojno zavetišče vernikom, kamor jih je gnal strah pred preganjalci in iskrena pobožnost — od te pobožnosti v temi in somraku ebrnilo se je mnogo do današnjega dne, spominjajoč na tiho zavetišče.

In ta mala trumica vrača se od zornic v temi in sneženih zmetih na razne strani, a vsem je nekoliko lagodno pri srcu, duša občuti notranji mir, ki blagoslovlja in spremlja celodnevno delo in posel.

* * *

Po nekaterih krajih, zlasti v pogorskih, hribovitih, imajo ljudje zornice zeló v čisljih in se jih dokaj veselé. Že v predvečer, po delu ali pred večerjo, se pogovarjajo, kdo bo šel k zornicam. Vasi je zapal sneg. Po dnevu je tiha in molčeča, kot grob, — proti večeru se na tej sneženi ravni zgubi in izgine kakor žarek v daljavi in v kratkem popolnoma izgine izpred očíj.

V jutro okoli štirih giblje in oživlja se sémtertja po vasi, iz malih okenc nizkih hiš in koč bliskne lučica, in iz dimnikov veselo poletava višnjev oblček dima v čisti vzduh. Po nekodi se zbudé sami, drugod sosed potrka na oknice, kajti jeden o drugem vedó dobro, kdo hodi rad k zornicam. . . . Tu kdo potrka na vežne duri in vzdrami gospodarja, pri sosedovih zopet spravi na noge hlapca in dekla.

Mladim ljudém, fantom in dekletom, je omiljeno to zgodno vstajenje. Na potu v cerkev, često po dve uri daleč, korakajo po gozdu, s snegom pokritem, tiho in mirno.

Ta nenavadna jutranja dóba, tema in pobožna tišina preganja vsako posvetno misel. K nam so hodili — in hodijo bajé še dandanes — po cele ure daleč z bližnjih hribov preko temnih bukovitih gozdov ljudje k zornicam, — a nihče se ni bal, še mali otroci ne, ki so veselo gazili sneg do kolen.

Iz očíj jim je sijala radost, dasi so steze strme in težavne.

Takšen sprevod bil je jako fantastičen, — po dvajset svetilk migljalo je med drevesi, in njih gigantčne in strašljive sence pomikale so se v sneženem ozadju, kakor bojne tolpe v bajkah. Toda nihče ni bil bojazljiv, kakor bi bila vsakega prevela misel na ganljivo in pomenljivo zorično sveto mašo.

In po končanih zornicah hiteli so ljudje trumoma s podvojeno hitrostjo po zmrazlem snegu domov. Po vasi bilo je že vse na nogah, iz koč in hiš se je pa prijazno kadilo. Vsi premili in v obličju rudeči kakor kuhani raki vračali so se „zorničani“ vsak na svoj dom, da zajutrukujejo, nato se pa takoj zopet lotijo dela. In meni še dandanes hodijo na misel te prelepe zornice, dozdeva se mi, da so bile duši moji večna in živa, smehljajoča se poezija.

Od te detinske dóbe videl sem vélika mesta, v kojih malokdo vé, kaj so zornice. Stojite v temni cerkvi popolnem sami, pred seboj vidite sémtertja po klopih kopico ljudij, a vam se nehoté zdí, da je ta pobožnost v jutranjem somraku resnejša, iz srca kipeča in odkritosrčnejša, nego pri dnevnem svitu. Te službe božje vršé se zjutraj zarano, ko takorekoč spi še vse mesto, ko duh še ni raztresen.

Primerjajte to množico pobožnih župljanov, zbranih v mrazu in temi v župni cerkvi, s onimi

kaj hudo razsaja. Zaradi tega bi pa Njega ekscelenco gospoda trgovskega ministra opozoril na cesto, ki bi bila dobra za rezervno poštno cesto, ker ni tako na burji. Ta je kakih 30 kilometrov dolga skladovna cesta Gorica-Rihemberk s 8 kilometrov dolgo cesto v Braniški dolini, kjer pride na raško konkurenčno cesto. Zaradi orografskih razmer burja v imenovani dolini ni tako močna, kakor v sosedni Vipavski. Po tej cesti bi se vojski lahko tudi tedaj premikali, ko bi to po vsopredni državni cesti zaradi viharjev ne bi bilo mogoče.

Omenjena poštna zveza ima samo jedno napako. Po Braniški dolini še ni popolnoma dodelana. Razne okoliščine so tako nanesele, da se ta cesta ni uvrstila med goriške skladovne ceste. Naredili so jo zasebniki in mejne občine s pomočjo raznih doneskov, med katerimi so posebno omeniti darilo Nj. veličanstva cesarja in pa deželni in državni donesek.

Tudi ta viški okraj zadele so slabe letine, pokazala se je trtna uš in minolo poletje je pa še bila nenavadno silna toča. Zaradi tega se pa cesta nadaljevati ne more. Prosim torej Njega ekscelenco trgovskega ministra, da bi v interesu svojega področja priporočal visokemu ministerstvu notranjih stvari, da dovoli podporo. Strategično važnost te ceste priznali so že vojaški krogi, poštno sem pa jaz razložil. Prosim torej, naj se poizveduje, če ni res tako.

Ker že govorim o poštini cestah, naj še omenim, da poštne ceste iz Gorice v Vipavo ne preti le burja, temveč tudi hudourniki Grajšek in Lokavšek, katera pri Ajdovščini pod Lokavcem ob hudih plošah nanosita mnogo peska in gramoza na cesto. Če se razmere ne premené, utegne se pripetiti, da e. kr. pošta ne bode mogla voziti niti po Vipavski, niti po Braniški dolini, ker cesta po poslednji dolini še ni dodelana, prva pa bi bila zasuta. S tem bi se popolnem ustavil promet v tem kraju. Opozorim naj torej Njega ekscelenco poljedeljskega ministra na ta dva hudournika, da se kmalu zagradata, kajti nevarna nista le cesti, temveč tudi njivam in travnikom.

Ko bi hotel o poštini in brzovjavni upravi na Primorskem obširneje govoriti, moral bi pred vsem konstatovati, da se ne ozirajo na enakopravnost domačih narodov, temveč jo v resnici kršijo. (Tako je! na desnici.) To se dogaja že v začetku, če se kdo hoče posvetiti poštini službi. Italijanski kandidati delajo izpite za poštne ekspeditore v italijanščini, slovenski in hrvaški kandidati se pa izprašujejo v italijanščini in nemščini. (Čujte! Čujte! na desnici. To je enakopravnost!) To se ne strinja z narodno enakopravnostjo. Mari slovenščina in hrvaščina nista sposobni, da bi bili izoraševalna jezika? Je-li na Primorskem moči izhajati brez znanja teh jezikov, ne da bi znatno trpela služba?

Ravno tako se naznanjajo vse naredbe in določbe, katere se ne priobčujejo v državnem zakoniku, podrejenim uradom le v nemščini ali italijanščini. (Čujte! Čujte! na desnici.) Italijanskim časopisom naznanjajo se o pravem času v italijanščini,

dočim se slovanskim listom naznanjajo v nemščini ali italijanščini, ali se pa še ne naznanjajo. Dopisovanje poštnega ravnateljstva s podrejenimi poštami uradi je v italijanskem jezikovnem okolišču italijansko; s poštami uradi v slovenskih ali hrvaških krajih se pa dopisuje nemški ali italijanski. Poštni nadzornik, kateremu je poleg Primorskega tudi Kranjsko podrejeno, mora na svojem nadzorovalnem potovanju posluževati se tolmača, ker v deželi navadne slovenščine ne zna. Zato se pa tembolji zaveda svoje oblasti in jo je že marsikomu dal čutiti.

Slovanske tiskovine za poštno porabo so najbrž v Trstu v zalogi, ali vselej jih lahko ne dobiš. To je temu krivo, da je že marsikdo na neslovansko tiskovino zapisal slovanski naslov. Pošta je pa odrekla odpravo take pošiljave z opazko, da se mora naslov v jezikovnem oziru vjemati s tiskovino, in poštno ravnateljstvo je temu pritrdilo. Kolikor je meni znano, se še na Dunaju tako strogo ne ravna po tem načelu, četudi tukaj zakone in naredbe vsaj tako natančno poznajo, kakor v Trstu.

(Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 23. decembra.

Notranje dežele.

Položaj. To, da se tako dolgo ne imenuje novi levičarski minister, je bajé znamenje, da je pričakovati še daljših prememb. Levica hoče porabiti sedanjo prilžnost in sili v Taaffeja, da bi jej še kaj dovolil. Samo z enim ministerskim sedežem brez portfelja jej ni dosti pomagano, temveč dober bi bil še kak ministerski stol, s katerim bi bil združen tudi portfelj. Sploh pa hoče levica, da s premembami v vladi pride tudi v ministerstvo nov nemško-liberalni duh. Taaffe se sedaj še vedno upira levičarjem, posebno ker se mora ozirati na Poljake, ki se tudi nič prav ne veselijo levičarske vlade. Kdo vé, koliko časa se bode Taaffe še ustavljati mogel, če na desnici vlada ne dobi zanesljive podpore.

Novi minister. Kdo bode novi levičarski minister, še ni gotovo. Sprva se je sploh mislilo, da bode baron Widmann, za njim se je pa imenoval dr. Weeber. Zadnji čas pa nekateri listi imenujejo grofa Kuenburga. O poslednjem se pač družega dosti ne vé, kakor da je odločen pristaš zedinjene levice. Posebne nadarjenosti dosedaj ni pokazal in ž njim bi sedanji vladi najbrž ne bilo dosti pomagano.

Plener. Predsednik skupnega državnega računišča, pl. Toth, pojde baje v kratkem v pokoj. Toth je Oger, sedaj pa pride na to mesto Cislivane. Časopisi že vedo povedati, da bode novi predsednik temu uradu pl. Plener. Nemogoče to ni, kajti s tem bi se Taaffe odkrival jednega ministerskega kandidata. Vodstvo levice bi potem prevzel seveda Chlomecky, ki je nekoliko bolj zmeren nego Plener in je tudi bolj priljubljen v konservativnih plemenitaskih krogih. Taaffe bode morda porabil ves svoj vpliv, da Plener dobi omenjeno mesto, ker bi potem lažje sestavil sebi povoljno večino.

Razpor mej češkimi Nemci. Tudi mej češkimi Nemci se je že jel kazati razpor. Nekateri so že siti vodstva praške kazine. Za mestno skupino rumburško so nemški gospodje v Pragi postavili za kandidata dr. Pergelta, ki v tem kraju ni nič znan.

Večkrat sem pogledal na pištolo, kakor da mi bode ona v tem slučaju nekaj pomagala.

Res, jaz, kakor vsak svobodomiselní človek, nisem na take reči čisto nič porajtal, ali vendar nisem se mogel nekega posebnega skrivnostnega čuta iznebiti. Spomnil sem se, kar piše o duhovih nemški učen pisatelj. In sedaj še le sem mu dal popolnoma prav. Kajti zares, težko je otresti se onega praznoverskega čuvstva, v katerem smo odrasli, pa celo tedaj, ko smo z zrelim razumom spoznali, da so to prazne stvari. Ono ima pri vsem tem moči nad nami.

Še nekoliko minut in igra se bode začela. Nič ni hujšega, nego živeti v negotovosti. Gotovost mi je stokrat ljubša. Da, daj mi ta trenotek gotovosti, pa mi ne bode tako strašno; ali k čemu me mučiš dvojno!

Premišljeval sem, ali bi ugasil svečo ali bi jo pustil. Morebiti da bode ta neuganjena igra izgubila nekaj od svoje skrivnosti, ako jo pustim, da gori; a nikakor nisem hotel, da se z menoj govori kakor s kakim malovrednežem. Ugasil sem jo, a žveplenke sem dejal tako, da mi bode takoj pri roki. Pištolo sem položil poleg škrinjice.

Začne biti dvanajsta ura. Ena . . . dve . . . tri . . . ravno dvanajst.

Preneham dihati.

Ne čuje se nič.

Mnogim obrtniškim krogom pa ta kandidat ni prav nič ugajal, in postavili so svojega kandidata, Kiehla. Ta je nasprotnik velikokapitalističnih načel in se je med drugim izrekel nekoč za ločitev trgovskih in obrtniških zbornic. Od neke strani priporočajo se kot tretji kandidat dr. Kronawetter. Po tem takem bode bud volilni boj. Slovanom sicer noben omenjenih kandidatov ni prijazen, ali vendar bo razpor v nemškem taboru le čehom v korist. Če se Nemci začno ravsati med seboj, ne bodo mogli toliko nasprotovati čehom. S časom utegnejo pa med Nemci celo na površje priti možje, s katerimi bode sporazumljenje mogoče.

Vnanje države.

Bolgarija. Zaradi iztiranja časnikarja Chaudourna sta se baje sprla Stambulov in Grekov. Grekov je bil prijatelj iztiranega žurnalista in hoče baje sedaj odstopiti. Stambulov se seveda prizadeva, da bi obdržal Grekova v ministerstvu.

Rumunija. Zbornica je izrekla vladi 78 proti 73 glasovom nezaupnico. Vlada bode sedaj najbrž odstopila. Ta poraz vlade prihaja od tod, ker junisti niso glasovali za vlado. Junisti zahtevajo, da se zbornica razpusti.

Rusija. "Novosti" priporočajo, da bi se Rusija in Francija pridružili srednje-evropski carinski zvezi in da se sploh osnuje velika evropska carinska zveza, ki bi bila naperjena proti Severni Ameriki. Ta list dokazuje, da bi taka zveza za Rusijo imela najugodnejše posledice. "Novosti" so glasile ruske kapitalistične stranke in torej izražajo njene nazore. Prav verjetno pa ni, da bi se vjemali z nazori vladnih krogov. — Neki ruski list jako slabo sodi o ruski vojski. Peštvo ne more z dovoljno hitrostjo izvršiti kakega napada. Konjica je slabo organizovana. Ruski vojaški krogi imajo vsi napačne pojme o konjci, zaradi tega se je v vojni bati velikih izgub. Topništvo preslabo podpira druge čete. Ta sodba baje prihaja iz vojaških krogov.

Belgija. Bivši belgijski minister Jakobs je umrl. Liberalni listi ga grozno napadajo, ker je on oče sedanjih šolskih zakonov, po katerih se je v Belgiji zopet postavila šola bolj na versko podlago. Pokojnik je bil Flamanec in je kot minister mnogo storil za enakopravnost svojega maternega jezika.

Francija. V Franciji so lani nad 1000 semenišnikov vzeli v vojake. Vкупé je pa v vojašnicah nad 2000 semenišnikov. "Univers" opozarja na to, da se mnogi ne povrnejo od vojakov v semenišče, posebno ker se jim obeta hitro napredovanje pri vojakih. Zato bo pa jelo primanjkovati duhovnikov, če ostane sedanji zakon dolgo v veljavi.

Izvirni dopisi.

S Koroškega, dné 21. decembra. Šolski svet v Cernečah pri Spodnjem Dravobregu je letos v majniku sklenil prošnjo za slovensko šolo po programu slovenskem, kakor si jo želi velika večina zavednih starišev. Prošnja je bila odposlana "Katol. političnemu in gospodarskemu društvu koroških Slovencev" v Celovcu, ki jo je na Dunaj odposlalo.

Čakali smo, kaj da se ukrene. Pa glejte, sedaj najedenkrat smo dobili od okrajnega šolskega sveta svojo prošnjo nazaj s pismom, da naj se krajni šolski svet zbere in še j e d e n k r a t posvetuje, ker se z d i (scheinbar), da prošnja ni bila pri postavni seji sklenjena.

Ali zdaj . . . začujem, kako je iz najbolj oddaljene sobe začel žvenkljati kreguljček. Iz začetka vse bolj tiho, a za tem močnejše. Tako je prišlo do mojih duri, ki so vodile v stransko sobo. Začujem, kako se odpró. Kreguljček prileti notri. Ušesa mi oglušé.

Iz začetka sem se bil prestrašil. Ali ko se domislim, da je to odločni trenotek, zberem vso svojo srčnost. — V tem hipu občutim, da mi odeja gre doli. Jaz jo začnem zadrževati, ali neka nepremagljiva moč vlekle jo je doli. Primem odejo takoj z rokama, ne morem je nikakor zadržati. Zamizim, zberem vso svojo moč in segnem z roko na ono stran, na katero je odeja doli šla. Zagrabim neko roko. Bila je vsa dlakava.

Na mah prižgem svečo in skočim iz postelje. Roka je prišla izpod postelje. Zgrabim pištolo in namerim jo pod posteljo, ker sem pod njo videl nekaj črnega.

"Vén!" vzkliknem, "ali zdaj ustrelim."

Mir in tiho.

"Vén, ustrelil bom!"

"Ej, pustite komedije," začuje se naenkrat glas izpod postelje in črna stvar začne gibati.

Jaz sem bil iznenaden, a ob enem bi, ko bi le mogel, udaril v smeh.

Za kratek trenotek izskoči vén. Pred menoj se prikaže celo strašilo. Postava srednja, človek, a ves

radovedneži pri polnočnici po mestih. Marsikatega izmed teh vernikov ni prinesla semkaj prava pobožnost in čista molitev.

Strah v gradu.

(Povest. Srbski spisal J. S. v »Javoru« 1874; poslovenil A. Fekonja.)

(Dalje.)

Oba trgovca sta to večer odpotovala v bližnjo vas. A ona dva mesarja odšla sta v krčmo prenočit, bodi si da jima je grajska skrivnost bila znana, bodi si da sta hotela noč preživeti v veselju. Jaz pa sem šel v sobo, katero so mi bili v gradu odločili in katera je gotovo bila priljubljeno stanovališče onega razvpitega antikrista.

Prižgem svečo. Pregledam po sobi dobro, ali nikogar v njej. Pogledam v omaro, poskusim odpreti stransko sobo, a ne morem, bila je zaklenjena. Vse je bilo v redu. Vzamem iz potne torbe pištolo, katero sem za vsak slučaj nosil s seboj in jo denem poleg sebe na mizo.

Odbila je tri četrti na dvanajst.

Jaz res da nisem od onih plašljivih ljudi, za katere je ta doba polna skrivnosti in uganjke, doba, katera jim strah vliva v žile, vendar moram na svojo sramoto priznati, da mi v tem hipu ni baš bilo najboljšje pri sreč. Skoro me je jeza popala.

Zaradi tega naj še jedenkrat šolski svet izreče, ali potrdi omenjeno prošnjo, ali naj ostane vse pri starem! Svoj sklep naj predloži občini Libeliče. Da bi se ta sklep moral predložiti tudi občini Tolsti Vrh, v katero spada dobra polovica vso-
lanih otrok, o tem pismo ne pravi ničesar.

Kdor sedaj pomisli, da je libeliška občina v liberalno-nemških rokah, akoravno je ta kraj čisto slovenski; kdor pomisli dalje, da se je v zadnjem času premenil krajni šolski svet v Černečah in da mu je, žalibog, predsednik graščak Lušin, nemškutar in nasprotnik pravih naših teženj, mora spoznati, da je naša prošnja nastopila tudi na Koroškem že dovolj znan trnjevi pot.

To se je tudi pokazalo pri zadnji seji šolskega sveta, v katerem so poleg graščaka Lušina štirje slovenski kmetje, dva znana narodnjaka, potem Ojč, ki so vsi od Lušina čisto neodvisni, le četrti je nekaj odvisen kočar. Oba prva narodna kmeta sta očitno nasprotovala Lušinu, ki je na novo ogreval znane nemškutarske trditve in je dostavljaj, — pa ne smejete se, — „da bi znali še Kranjci in Hrvati postati,“ ko bi vpeljali slovensko šolo; bomo torej glasovali „po postavi“, da naj ostane vse pri starem.

Oba narodnjaka nista udušila svojega pravega prepričanja in sta svoje ugovarjanje dala v zapisnik vpisati, češ, da v tako važnem vprašanju bota še stariše otrok poprašala, ker vesta, da si stariši slovensko šolo želijo, ker v našem kraju je vse slovensko razven enega Nemca in enega Laha. Zalostno je, da je tudi Ojč, ki se na Lušina ne potrebuje nič ozirati, z njim potegnil in je tako pomogel le našim glavnim nasprotnikom. Je to pač slaba lastnost mnogih koroških kmetov, da se nočejo zameriti ljudem, ki imajo nekaj premoženja.

Slovenski svet se bo morda čudil, kako je bilo obče mogoče, da je bil graščak za predsednika našega sveta izvoljen? Temu smo se tudi mi tukaj začudili.

V šolski svet nam ga je poslala libeliška liberalna občina in je torej prišel k nam kakor Pilat v „Credo“; pri volitvi predsednika pa sta glasovala dva kmeta za njega in on sam je tudi sebi dal glas. Kakor vidimo, porabil je že prvo prilžnost svojega uradovanja proti opravičenim željam našim, češ, da ni treba vprašati starišev, saj je tako šolski svet od njih izvoljen.“ — Černečani, zapomnite si to prav dobro in ne dajte se ustrašiti, bodite prihodnjič previdnejši, ako hočete slovenske šole doseči.

Iz Ribnice, 19. decembra. Povodom prihoda preč. g. dekana Povšeta ste objavili dopis o slovesnem sprejemu, ki je pokazal, da je in ostane naš vrli Ribničan stara slovenska korenina. In v resnici smo bili veseli novega preč. gospoda in to tembolj, ker sta č. gg. kapelana bila preobložena z delom. Toda zopet smo bili iznenadeni, ko nas je zapustil č. g. Erzar, in kakor čujemo, je premeščen od nas tudi č. g. Mrak. Torej vse novo, samo stric č. g. Jožef in pa sv. Štefan sta še stara. Ne drznemo se seveda vprašati, ker ne poznamo drugih razmer in potreb, zakaj se vrše tako nagle premembe, vendar

ogrnjen z jaržo kožo. Na lici krinka od kože kože, na rokah pa rokavice.

„Kdo si ti?“ vprašam in nastavim pištolo na strašilo.

Res da nisem mislil ustreliti, ali ker je pištola do sedaj storila svoje, menda bode tudi zdaj.

„Pustite, pustite šlo,“ začuje se izpod krinke, in glej — odmakne samo z roko in pred menoj se pokaže — kaj mislite kdo? — Hišnik!

Stal sem kakor odrevenel.

„Da, jaz sem, jaz, z dušo in telesom“, reče mi on, potem ko je vrgel kožo s sebe.

„Za Boga svetega, človek, pa kaj ste me strašili?“

„Prešmentano vi ste srčni, dobro! Sedaj lahko ostanete v gradu, dokler hočete. Prestali ste skušnjo.“

„O hvala, hvala,“ odgovorim mu. „Kjer se gostoljubje na tak način izkazuje, tam ne ostanem ni trenotka dalje.“

„E, ne mislite na to. Pa me poslušajte. Vi nas bodete na vsak način obsojali...“

„Pa bodem na vsak način imel tudi prav.“

„Vidite, ljubi moj gospod,“ in oskrbnikov namestnik se posadi na posteljo. „Pustite pištolo, ni vam več potrebna, strašilo ste že ubili in odrli.“ In smeje se pokaže na kožno ogrinjalo.

(Konec sledi.)

pa si dovoljujemo izraziti najprvo veselje, da smo dobili tako izvrstnega preč. g. dekana, pa tudi žalost, da smo v kratkem času zgubili oba tako vrta gg. duhovna pomočnika.

Res, v 20 letih ni bilo toliko nenadnih prememb, kakor sedaj. Tudi g. nadučitelja že nemamo četrti meseč, ne vemo, kje ga toliko časa ugibljuje. Ribnica je v zadnjih 25 letih veliko storila, a časi se preminjajo.

Iz Notranjih Goric, pri Brezovici 19. decembra. Sprejmi, dragi „Slovenec,“ nekoliko vrstic iz kraja, iz kojega, z malo hiperbolo rešeno, le vsako sedmo leto kako novo vest v svet prineseš. Pri nas dali smo si v jeseni napraviti novo cerkveno uro. Delo prevzel je občeznani cerkveni urar g. Matevž Oblak z Vrhnike. Resnici na ljubo bodi povedano, da je imenovan mojster delo izvršil zares mojsterski, na občno zadovoljnost vseh občanov: kajti ura gre prav dobro in ne potrebuje niti najmanjšega regulovanja. Bodi omenjeni g. mojster vsem cerkvenim možem ob enakih prilikah najgorkeje priporočen.

Slavnemu uredništvu „Slovenca“

v Ljubljani.

Z ozirom na § 19. tisk. zak. zahtevam, da vsprejmete sledeči popravek dopisa s Sv. Gore z dné 12. grudna t. l. v št. 288. „Slovenca.“

Ni res, da je Sv. Gora zapuščena iz zanemarjenja, kajti ni ga najmanjšega slučaja, da bi bil jaz zanemaril svoje dolžnosti.

Ni res, da je „vzbudilo po župniji veliko nevolje, da sem postavil za novega ključarja nekega človeka, ki na Sv. Gori ne uživa posebnega zaupanja;“ res pa je, da mi je mnogi Sv. Gorec, hvaležen, da sem odstranil bivšega ključarja Razpotnika. Res je nadalje, da ključarja nisem „postavil“ jaz, marveč izbral ga je veleč. dekanatski urad Moravški izmed nasvetovanih poštenih mož. In zopet je res, da je novi ključar J. Gradišek obče spoštovan mož in „uživa zaupanje“ na Sv. Gori. Slednjič je tudi res, ako bi bilo moje postopanje nepravilno, da bi bil veleč. dekanatski urad v Moravčah, kojemu sem pojasnil vse razmere in koji jedini je za to odgovoren, gotovo zavrgel moj predlog.

Pri Sv. Lambertu 20. grudna 1891.

Anton Berce

župnik Sv. Lambertski in upravitelj Sv. Gorski.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 23. decembra.

(Katol. tiskovno društvo) razveselil je neimenovan gospod iz dekanije leskovške z lepim božičnim darilom, poslavši mu v pospeševanje družbinih namenov sto goldinarjev. Bog živi veliko-dušnega dobrotnika!

(O dolenjskih železnicah.) Komisijiski obhod na delni železniški progi, ki se pričinja na Grosupljem, a drži čez Gotino in Peščenik na Višnjo Goro, dalje preko Zatičine, Radohova Vasi in Velike Loke na Trebnje, vršil se bode po nastopni vrsti: Dnó 11. januarja od Grosupljega do Velike Žaljne v katastralnih občinah Grosuplje, Slivnica in Velika Loka; dnó 12. januarja od Velike Žaljne do Starega Trga v katastralnih občinah Velika Loka, Dedin Dol in Polica; dnó 13. januarja od Starega Trga do Studenca pri Zatičini v katastralnih občin Draga, Hudo in Gorenja Vas; dnó 14. januarja od Studenca do Pluske v katastralnih občinah Radohova Vas, Velike Pece in St. Vid; dnó 15. januarja od Pluske do Sent Lovrenca v katastralnih občinah Veliki Gaber, Bukovica, Male Dule in Prapreče; dnó 16. januarja od St. Lovrenca do Zidanega Mosta v katastralnih občinah Mali Videm, Velika Loka in Sv. Štefan; dnó 18. januarja od Zidanega Mosta do Dolénjega Podboršta v katastralnih občinah Sv. Štefan in Trebnje.

(Novo posojilnico) so dnó 17. t. m. osnovali v Gorenji Radgoni na Štajerskem. Prvi shod je bil mnogobrojno obiskan, iz Celja so prišli gg. dr. Iv. Dečko kot deželni poslanec tamošnjega okraja. F. Lončar kot tajnik „Zveze slovenskih posojilnic“ in drd. Brumen. Dr. Dečko je razložil pomen posojilnic v gospodarskem in narodnem oziru. Predložena pravila so bila odobrena, v odbor so bili izvoljeni gg.: Anton Belšak, župnik v Gorenji Radgoni, načelnikom; dr. Gorički, odvetnik; O. Ploj, c. kr. notar; o. Emeran Slander, administrator; Jos. Zemljič, nadučitelj v pokoju; Jos. Škrlec, posestnik in krčmar, vsi v Radgoni, in Fr. Krempel, posestnik v Črešnjevci, odbor-

niki. Pregledovalcem računov je izvoljen č. g. M. Meško, župnik v Kopeli, njegovim namestnikom č. g. Alojzij Šijanec, župnik v Negovi.

(Novo slovensko društvo v Mariboru.) Mariborski rodoljubi dokaj požrtvovalno skrbé i za slovensko šolsko mladino. V tem oziru je ondotni kanonik č. g. dr. J. Križanič s sodrugi vložil pri graškem namestništvu pravila za osnivanje društva „Dijaška kuhinja“. Pravil pa vlada ni potrdila, ker vsled § 16. društ. pravil pripade društveno imenje v slučaju vladnega razpusta — mariborski čitalnici, kar se ne strinja s § 27. društvenega zakona z dnó 15. novembra 1867. l. Gosp. kanonik Križanič bode iznova predložil preustrojena pravila vladi v odobrenje.

(Lov na cigane.) Orožniki pridno zasledujejo cigane, ki so ljudem po deželi v največjo nadlogo. Tako so dnó 16. t. m. v gozdu blizu Vodice vjeli dva taka postopača, Valentina Hubra in Franca Mayerja, dva druga sta jim ušla.

(Družba sv. Cirila in Metoda) je prejela iz Litijske doline že letošnji osmi dar v znesku 10 gld. 35 kr. In sicer so poslale 8 gld. vrle Litijske Slovenke, da se s tem odkupijo mejsebojnih novoletnih voščil; 2 gld. 35 kr. pa v isti namen rodoljubne šmartinske gospe in gospodičine. — Zahvaljujoč se na tem daru priporoča ob bližajočem se Novem letu v posnemanje tako postopanje.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

(Božičnico) priredi v tukajšnjem Marijanišču v nedeljo, dnó 27. t. m., ob 5. uri zvečer Vincencijeva družba. Vspored: 1. „Božična pesem“. 2. Nagovor. 3. Pesem: „Otroci pri jaslicah“. 4. Deklamacija: „O Božiču“. 5. Pesem: „Sv. večer“. 6. Deklamacija: „Živopisec in Marija“. 7. Pesem: „Gospodov prihod“. 8. „Sv. Elizabeta“. Oratorij H. F. Müllerja.

(Živinska kuga na parkljih in gobcih) je na Kranjskem razširjena v postojinskem okraju, in sicer v krajih Postojini, Britofu, Hrenovcih, Košani, Podragi, Šmihelu; v ljubljanski okolici, in sicer na Studencu, Vrhuiki, Pijavi Gorici, Račni, St. Jurju in Želimljah; v novomeškem okraju, in sicer v Prečni, Brusnicah in Šmihelu; v črnomaljskem okraju, in sicer v Gradacu, Metliki in Radovici.

(Rimskega Katolika) XII zvezek tretjega tečaja je ravnokar izšel. Obseg: Naše in naših nasprotnikov delovanje pred sodiščem avstrijskih škofov. — Platonska ljubezen. — Pisma brezvercu. — Glasba v cerkvi. — Napredek in Čehi z ozirom na Slovence. — Raznoterosti (Mi ostajamó. Brece „Nove Soče,“ Spet duhovnik v „Novi Soči.“ Neslišano terorizovanje. Opomin s Štajerskega. — Dr. Mahničev c. kr. katolicizem. — Nekaj novega o akademiji sv. Tomaža. — Razsodba in prošnja. — Razpis. — V podporo mladim pisateljem.

(Vabilo) na 35. občni zbor narodne čitalnice ljubljanske v soboto 26. decembra 1891. leta ob 11. uri dopoldne v društveni pevski sobi. Dnevni red: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikov. 4. Volitev dveh revizorjev. 5. Volitev predsednika in 10 odbornikov (§ 10. dr. pr.) 6. Posameznosti. K mnogobrojni udeležbi vabi najprijaznejše odbor.

Telegrami.

Budimpešta, 23. decembra. Državni zbor je v tretjem branju sprejel vse trgovske pogodbe. Ministerski predsednik je naznanil zbornici, da bode kroni nasvetoval razpust državnega zbora, ko bode gorenja zbornica sprejela pogodbe, ker je vsled volilnega gibanja v vsej deželi nemogoče mirno parlamentarno delo. Dnó 4. januarja se zbor zopet snide, da zasliši poročilo gospodske zbornice o trgovskih pogodbah.

Berolin, 22. decembra. Naučni minister grof Zedlitz je prinesel profesorju Curtius-u, ki danes praznuje petdesetletnico svojega doktorstva, cesarjevo častitko in zvezdo hohenzollernskega komturskega hišnega reda.

Rim, 22. decembra. Po privatnih poročilih so zameti zagrebli 200 železniških delavcev na progi Sulmona-Isernia. Nekaj se jih je zadušilo, nekaj zmrznilo; 15 trupel so že našli.

Pariz, 22. decembra. Škof Freppel je danes umrl.

Carigrad, 22. decembra. Nadvojvoda Leopold Ferdinand je danes prišel incognito. Sultan ukazal ga je pozdraviti.

Umrli so:

19. decembra. Albreht Prager, polkovnega zdravnika sin, 36 ur, Pred Škofijo 20, trismus. — Srečko Pfeifer, delavčev sin, 7 mesecev, Ulica na Grad 10, božjast. — Ignacij Dobrin, pomožni uradnik, 61 let, Pred Škofijo 10, pljučni emphysem. — Vojteh Valenta, mestni blagajnik, 49 let, Cojzova cesta 10, vitium cordis. — Elizabeta Kačar, posestnikova žena, 59 let, Cerkvene ulice 17, vodenica. — Jera Muzlovič, posestnikova žena, 36 let, Hradskega vas 13, jetika.

20. decembra. Ivan Kveder, delavec, 38 let, Dunajska cesta 11, kap.

V bolnišnici:

15. decembra. Jakob Satler, delavec, 53 let, pljučni emphysem.

20. decembra. Ivan Ravnahrib, kajžar, 56 let, marasmus.

Vremensko sporočilo.

Dan	Cas	Stanje	Vetar	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm.
opazovanja	barometra v mm	termometra po Celsiusu			
7. u. jut.	750.0	-11.4	sl. vzh.	megla	
22. u. pop.	749.0	-3.4	"	jasno	0.00
9. u. zveč.	749.5	-8.8	"	"	"
Srednja temperatura -7.9°, za 5.5° pod normalom					

Anisette Excelsior.

Dietetični železni likér jako prijetnega okusa in zdravilnih lastnosti, **krepča želedece** in **pospešuje prebavljanje**. Zavžije se ga po jeden kozareček po vsaki jedi. — Steklenica 1/2 klg. 1 gld.

Curacao Naturel.

Posebno dober dišeč likér za **želedece** z istimi zdravilnimi lastnostmi kakor „Anisette“, nareja se iz svežih „curacao-pomorancov“. — Steklenica 1/2 klg. 1 gld. Prekupovalcem se dovoli nižja cena. Oba likérja sta za prekupovalce dobro blago, ker se more prodajati v vseh kavarnah, gostilnah in sladšničarnjah.

Piccolijeva lekarna „Pri angelju“ v Ljubljani, Dunajsko cesto.

Vnanja naročila se proti povzetju svote točno izvršujejo. (1314) 3

Velečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom!

Usojam si opozoriti **velečast. duhovščino** in **sl. cerkvena predstojništva**, kakor tudi posamezne osebe, katere želé darovati kakej župni cerkvi ali podružnici, kapeli itd., na svojo

izborna veliko zalogo vsakovrstnega cerkvenega orodja in posode

sploh vseh v mojo obrt vstevajočih se **cerkvenih potrebščin** ter uljudno vabim na ogled iste. Dela izvršena so v istini povsem krasno.

Ker mi nedostaja prostora, prodajem **vso zalogo**

po prav nizki ceni.

Vsa naročila od **od najpriprostejše izdelanega svečnika** do **najfinejše umetno izvršene monštrance** in raznega drugega orodja izvršim v najkrajšem času po nizki ceni.

Da si more omisliti tudi najrevnejša župna ali podružna cerkev potrebnih stvari, dovoljujem izredno ugodne plačilne pogoje.

Najodličnejšim spoštovanjem se priporočam

Leop. Tratnik

(1484) 7

v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 27.

(1513) 1

Tužnim sreeem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš preljubljeni, nepozabni soprog, oziroma oče, brat, svak in ujec, gospod

Radivoj Poznik,

inženér c. kr. niže-avstrijskega nameštništva,

v soboto, dné 19. decembra 1891. l., ob 3/4 12. uro po noči v 42. letu svoje dōbe po kratki bolezni nagloma mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega ranjcega bode v torek, dné 22. decembra 1891. l., ob 1/2 2. uri popoldne iz hiše žalosti.

Svete maše za dušnice brale se bodo v Dun. Novem Mestu v župni cerkvi v četrtek, dné 24. decembra 1891. l., ob 10. uri do poldne in v župni cerkvi sv. Lovrenca na Raki.

Predragi ranjki priporočá se v molitev in blag spomin.

V Dunajskem Novem Mestu, dné 20. decembra 1891.

Žalujoči ostali.

Božična razstava,

prekрасne novosti

v lesnih rezbarijah vsake vrste za vsaki salon pripravne. Največja izber **kaset za nakit in rokovice** z muziko in brez nje, pripravnih za darila.

F. Stampfel v Ljubljani,

Šelenburgove ulice št. 4.

(Kočevska domača obrt.)

(1508) 5-4

Božično darilo.

Sv. Alojzij Gonzaga

ali (1482) 30-18

devetdnevna, oziroma šestnedelna pobožnost v spomin blažene smrti sv. Alojzija.

Spisal Jan. Smrekar, katehet ljudskih šol v Ljubljani.

Dobiva se v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani.

Gosp. lekarničarju Piccoliju

v Ljubljani.

Podpisanca potrjujeva s tem, da Vi že **18 let** dobivate **marsalsko vino** iz naših kletij in sicer vedno najboljše. Pobllaščava Vas, da smete to pismo priobčiti, da se potrdi resnica, in znamujeva se z velespoštovanjem

(1315) 10-2

J. & V. Florio.

V Palermu (v Italiji) decembra meseca 1891.

Dunajska borza.

Dné 23. decembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	92 gld. 60 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	92 " 20 "
Zlata renta 4%, davka prosta	109 " "
Papirna renta 5%, davka prosta	102 " 15 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	1012 " "
Kred tne akcijske, 160 gld.	284 " 75 "
London, 10 funtov stl.	117 " 85 "
Napoleonondor (20 fr.)	9 " 35 "
Cesarski cekini	5 " 61 "
Nemških mark 100	57 " 92 1/2 "

Dné 22. decembra.

Ogerska zlata renta 4%	106 gld. 30 kr.
Ogerska papirna renta 5%	101 " 30 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	134 " "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	148 " "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	179 " 50 "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96 " 25 "
Zastavna pisma " " " 4 1/2 %	100 " "
Kreditne srečke, 100 gld.	185 " 50 "
St. Genois srečke, 40 gld.	63 " "

Ljubljanske srečke, 20 gld.	23 gld. — kr
Avstr. rudečega križa srečke, 10 gld.	16 " 75 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	19 " 50 "
Salmove srečke, 40 gld.	62 " 50 "
Windischgrazove srečke, 20 gld.	54 " — "
Akcijske anglo-avstrijske banke, 200 gld.	151 " 75 "
Akcijske Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v. 2800	— " "
Akcijske južne železnice, 200 gld. sr.	83 " 25 "
Papirni rubelj	1 " 16 "
Laških lir 100	45 " 75 "

MERCUR menjarnična delniška družba na Dunaju, I., Wollzeile šte. 10.

Najkulantnejše se **kupujejo in prodajajo** v kursnem listu navedeni **vrednostni papirji, srečke, valute** in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nalaganje glavnic priporočamo:

4% gališke propinacijske zadolžnice.

4 1/2% zastavna pisma peštanske ogerske komercijonalne banke.

4 1/2% komunalne obveznice ogerske hipotečne banke z 10% premijo.

Na te papirje daje posojila avstro-ogerska banka in podružnice njene.

Državna dobrodelna loterija.

Žrebanje dné 29. decembra!

Glavni dobitok **100.000 gld.** v gotovini.

Jedna srečka 2 gld.

5 srečk le gld. 8-50, 10 srečk le gld. 16-50.